

نصب داور، احکام و آثار آن

دکتر محمد مهدی توکلی

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه
۲۷	بخش اول - تعیین و نصب داور
۲۸	فصل اول: توصیف داوری و نصب داور
۲۸	مبحث اول: قرارداد داوری و قرارداد با داور
۲۹	گفتار اول: تعریف داوری
۳۱	گفتار دوم: قرارداد داوری
۳۲	گفتار سوم: قرارداد با داور و ماهیت قبول داور
۳۵	مبحث دوم: مقایسه داوری و نهادهای مشابه
۳۵	گفتار اول: مقایسه داوری و تحکیم
۳۶	بند اول: معنی تحکیم
۳۷	بند دوم: مشروعيت تحکیم
۴۲	گفتار دوم: مقایسه داوری و وکالت
۴۳	گفتار سوم: مقایسه داوری و قضاووت
۴۴	گفتار چهارم: مقایسه داوری و کارشناسی
۴۸	گفتار پنجم: مقایسه داوری و میانجیگری
۵۰	مبحث سوم: داوری موردنی و سازمانی
۵۸	فصل دوم: شیوه‌های تعیین و نصب داور
۵۹	مبحث اول: تعیین داور توسط طرفین
۶۱	گفتار اول: توصیف

۶ □ نصب داور، احکام و آثار آن

بند اول: نصب داور در ضمن موافقتنامه داوری پیشاختلاف.....	۶۲
بند دوم: نصب داور متعاقب موافقتنامه داوری پیشاختلاف.....	۶۴
بند سوم: نصب داور در ضمن موافقتنامه داوری پیشاختلاف.....	۶۴
گفتار دوم: تفسیر اراده مشترک.....	۶۵
گفتار سوم: انتفاء داوری توسط داور تعیین شده.....	۷۱
گفتار چهارم: تراضی بر یکی از طرفین به عنوان مقام ناصب داور.....	۷۵
مبحث دوم: تعیین داور توسط شخص ثالث.....	۷۹
گفتار اول: ماهیت تعیین شخص ثالث به عنوان مقام ناصب داور در موافقتنامه داوری.....	۷۹
گفتار دوم: رابطه شخص ثالث ناصب داور با داور.....	۸۱
گفتار سوم: اوصاف شخص ثالث.....	۸۱
گفتار چهارم: تشریفات نصب داور توسط شخص ثالث.....	۸۳
گفتار پنجم: بررسی تکلیف شخص ثالث در اخذ قبولی داور.....	۸۴
گفتار ششم: ختم مأموریت و ختم اختیار شخص ثالث.....	۸۷
گفتار هفتم: تعدد ثالث.....	۸۸
گفتار هشتم: نصب شخص ثالث به عنوان داور.....	۸۹
گفتار نهم: توکیل شخص ثالث جهت نصب داور.....	۹۱
گفتار دهم: ضمانت اجراء امتناع شخص ثالث از نصب داور.....	۹۲
گفتار یازدهم: انتفاء نصب داور توسط شخص ثالث حقیقی.....	۹۵
گفتاردوازدهم: انتفاء نصب داور توسط شخص ثالث حقوقی	۹۷
گفتار سیزدهم: جایگزینی داور توسط شخص ثالث	۱۰۰
مبحث سوم: تعیین داور توسط دادگاه	۱۰۳
گفتار اول: موارد نصب داور توسط دادگاه.....	۱۰۳
گفتار دوم: نصب داور توسط مقامات قضایی	۱۰۷
گفتار سوم: دادگاه صالح برای نصب داور.....	۱۰۷
گفتار چهارم: الزامهای نصب داور توسط دادگاه.....	۱۱۲
بند اول: اقدامات پیشادرسی متقاضی نصب داور	۱۱۳

۷ فهرست

بند دوم: شیوه درخواست نصب داور از دادگاه.....	۱۱۹
فصل سوم: چهرهای خاص نصب داور.....	۱۲۷
مبحث اول: نصب داور در اشخاص حقوقی.....	۱۲۷
گفتار اول: نصب داور در شرکت سهامی	۱۲۹
بند اول: نصب داور توسط مجمع عمومی.....	۱۲۹
بند دوم: نصب داور توسط هیأت مدیره.....	۱۳۱
بند سوم: صلاحیت دوگانه جهت نصب داور.....	۱۳۲
بند چهارم: صلاحیت عرضی مجمع عمومی و هیأت مدیره برای نصب داور....	۱۳۳
بند پنجم: بررسی امکان محدود کردن اختیارات اعضاء هیأت مدیره.....	۱۳۴
بند ششم: تأثیر محدود کردن اختیار هیأت مدیره در نصب داور	۱۳۵
بند هفتم: نصب داور توسط مدیرعامل شرکت سهامی	۱۳۷
گفتار دوم: نصب داور در شرکتهای تعاونی.....	۱۳۸
بند اول: نصب داور توسط هیأت مدیره.....	۱۴۰
بند دوم: نصب داور توسط مجمع عمومی.....	۱۴۱
بند سوم: نصب داور توسط مدیرعامل	۱۴۲
بند چهارم: محدود کردن اختیارات هیأت مدیره در نصب داور.....	۱۴۳
گفتار سوم: نصب داور در شرکت با مسئولیت محدود.....	۱۴۷
بند اول: نصب داور توسط مدیران.....	۱۴۸
بند دوم: نصب داور توسط شرکاء.....	۱۵۰
گفتار چهارم: نصب داور در شرکتهای تضامنی، نسبی و مختلط.....	۱۵۱
بند اول: نصب داور در شرکت تضامنی	۱۵۱
الف: نصب داور توسط مدیران.....	۱۵۱
ب: نصب داور توسط شرکاء.....	۱۵۰
بند دوم: نصب داور در شرکتهای نسبی و مختلط.....	۱۵۶
گفتار پنجم: نصب داور در شرکتهای دولتی	۱۵۷

۸ نصب داور، احکام و آثار آن

گفتار ششم: نصب داور در شرکت‌های تجاری در مدت تصفیه (غیر از ورشکستگی).....	۱۶۴
بند اول: نصب داور توسط مدیرتصفیه شرکت سهامی.....	۱۶۴
بند دوم: نصب داور توسط مدیرتصفیه سایر شرکت‌های تجاری.....	۱۶۶
بند سوم: نصب داور توسط مدیر تصفیه شرکت‌های دولتی.....	۱۶۷
مبحث دوم: نصب داور توسط نمایندگان قراردادی.....	۱۶۸
گفتار اول: نصب داور توسط وکیل.....	۱۶۹
بند اول: نصب داور توسط وکیل دادگستری.....	۱۶۹
بند دوم: نصب داور توسط وکیل غیردادگستری.....	۱۷۰
گفتار دوم: نصب داور توسط نماینده حقوقی.....	۱۷۱
مبحث سوم: نصب داور در دعاوی محجورین.....	۱۷۲
گفتار اول: نصب داور توسط ولی قهری.....	۱۷۳
گفتار دوم: نصب داور توسط وصی منصوب از جانب ولی قهری.....	۱۷۳
گفتار سوم: نصب داور توسط قیم.....	۱۷۵
مبحث چهارم: سایر چهره‌های خاص نصب داور.....	۱۷۷
گفتار اول: نصب داور توسط مدیرتصفیه تاجر ورشکسته.....	۱۷۷
گفتار دوم: نصب داور در شرکت مدنی.....	۱۸۰
گفتار سوم: نصب داور در شرکت‌های شبه تضامنی.....	۱۸۱
گفتار چهارم: نصب داور در گروه اقتصادی.....	۱۸۲
بخش دوم - اوصاف داوران منصوب	۱۸۷
فصل اول: تعداد داوران	۱۸۹
مبحث اول: وحدت و تعدد داوران.....	۱۹۰
مبحث دوم: مقایسه داور واحد و متعالد.....	۱۹۱
مبحث سوم: کشف اراده مشترک.....	۱۹۲
مبحث چهارم: امکان زوج بودن داوران.....	۱۹۵

۹ فهرست

گفتار اول: نظریه عدم جواز زوج بودن داوران و ادله آن.....	۱۹۵
گفتار دوم: نظریه جواز زوج بودن داوران و ادله آن.....	۱۹۵
گفتار سوم: بررسی قوانین موجود.....	۱۹۶
مبحث پنجم: تعداد داوران در صورت سکوت طرفین.....	۱۹۹
گفتار اول: رویکردهای موجود.....	۲۰۰
۱. داوری واحد.....	۲۰۰
۲. هیئت سه نفره داوری.....	۲۰۰
۳. روش دوگانه.....	۲۰۱
گفتار دوم: مطالعه قوانین ایران.....	۲۰۲
 فصل دوم: استقلال و بی‌طرفی داور.....	۲۰۴
مبحث اول: لزوم رعایت استقلال و بی‌طرفی داوران.....	۲۰۴
مبحث دوم: مفهوم استقلال و بی‌طرفی داور.....	۲۰۶
گفتار اول: وحدت یا افتراق مفهوم استقلال و بی‌طرفی.....	۲۰۷
الف. وحدت مفهوم.....	۲۰۷
ب. افتراق مفهوم.....	۲۰۸
گفتار دوم: مفهوم استقلال.....	۲۱۰
گفتار سوم: مفهوم بی‌طرفی.....	۲۱۳
مبحث سوم: استقلال و بی‌طرفی داور در قوانین.....	۲۱۵
گفتار اول: استقلال و بی‌طرفی داور در قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی.....	۲۱۵
گفتار دوم: استقلال و بی‌طرفی داور در قانون داوری تجاری بین‌المللی.....	۲۲۰
مبحث چهارم: تکلیف داور به افشا.....	۲۲۲
مبحث پنجم: داوری یکی از اجزاء طرفین.....	۲۲۶
مبحث ششم: داوری نماینده یکی از طرفین.....	۲۲۸
مبحث هفتم: بررسی مصادیق استقلال و بی‌طرفی در راهنمای انجمن وکلای بین‌المللی.....	۲۳۱

۱۰ نصب داور، احکام و آثار آن

۲۳۸.....	فصل سوم: اهليت داور.....
۲۳۹.....	مبحث اول: داوری اشخاص سفие .....
۲۴۰.....	مبحث دوم: داوری تاجر ورشکسته.....
۲۴۲.....	فصل چهارم: داوری شخص حقوقی .....
۲۴۲.....	مبحث اول: تفاوت داوری شخص حقوقی و داوری سازمانی.....
۲۴۴.....	مبحث دوم: امكان داوری اشخاص حقوقی .....
۲۴۴.....	گفتار اول: نظریه عدم جواز داوری اشخاص حقوقی و ادله آن.....
۲۴۶.....	گفتار دوم: نظریه جواز داوری اشخاص حقوقی و ادله آن.....
۲۵۳.....	مبحث سوم: شخص داوری کننده .....
۲۵۴.....	مبحث چهارم: واگذاری داوری توسط شخص حقوقی .....
۲۵۵.....	مبحث پنجم: کشف اراده مشترک در داوری شخص حقوقی .....
۲۵۶.....	مبحث ششم: اوصاف داوری شخص حقوقی .....
۲۵۸.....	مبحث هفتم: موارد ممنوعیت داوری شخص حقوقی .....
۲۵۹.....	مبحث هشتم: داوری شخص حقوقی در فرض ادغام .....
۲۶۱.....	فصل پنجم: تابعیت داور.....
۲۶۲.....	مبحث اول: تابعیت داور در نصب داور توسط طرفین.....
۲۶۳.....	گفتار اول: مبنای ممنوعیت .....
۲۶۸.....	گفتار سوم: بررسی ممنوعیت در صورت تعدد داوران .....
۲۶۹.....	مبحث دوم: تابعیت داور در نصب داور توسط مرجعی غیر از طرفین.....
۲۷۳.....	مبحث سوم: تابعیت داور در داوری شخص حقوقی .....
۲۷۴.....	مبحث چهارم: تابعیت مقام ناصلب داور.....
۲۷۶.....	فصل ششم: دین داور .....
۲۷۶.....	مبحث اول: دین قاضی .....
۲۷۷.....	مبحث دوم: دین قاضی تحکیم .....

۱۱ فهرست

مبحث سوم: امکان یا عدم امکان داوری شخص غیر مسلمان ۲۷۸
گفتار اول: جبران سکوت قانون به موجب اصل ۱۶۷ قانون اساسی ۲۷۸
گفتار دوم: مقایسه با نهادهای حقوقی مشابه ۲۸۰
قسمت اول: مقایسه با وکالت ۲۸۰
قسمت دوم: مقایسه با قضاوت ۲۸۰
گفتار سوم: تحلیل بر مبنای مصالح تجاری ۲۸۲
فصل هفتم: جنسیت داور ۲۸۳
مبحث اول: جنسیت قاضی از منظر متون فقه ۲۸۳
مبحث دوم: جنسیت قاضی در حقوق کنونی ۲۸۵
مبحث سوم: جنسیت قاضی تحکیم ۲۸۷
مبحث چهارم: جنسیت داور در حقوق موضوعه ۲۸۸
گفتار اول: جبران سکوت قانون به موجب اصل ۱۶۷ قانون اساسی ۲۸۸
گفتار دوم: مقایسه با نهادهای حقوقی مشابه ۲۸۹
گفتار سوم: تحلیل بر مبنای مصالح تجاری ۲۹۰
فصل هشتم: داوری به اعتبار موقعیت ۲۹۱
فصل نهم: تجربه و تخصص داور ۲۹۶
فصل دهم: ممنوعیت‌های تنیبیه نصب داور ۲۹۹
مبحث اول: ممنوعیت کیفری ۲۹۹
مبحث دوم: ممنوعیت انصباطی ۳۰۲
فصل یازدهم: ممنوعیت‌های تنیبیه نصب داور ۳۰۴
مبحث اول: ممنوعیت شانسی نصب داور ۳۰۴
مبحث دوم: ممنوعیت سوء ظنی نصب داور ۳۰۹

۱۲ نصب داور، احکام و آثار آن

بخش سوم - آثار نصب داور

فصل اول: تأثیر نصب داور بر جرح داور.....	۳۱۲
مبحث اول: موجبات جرح داور.....	۳۱۲
گفتار اول: در داوری داخلی.....	۳۱۳
گفتار دوم: در داوری بینالمللی.....	۳۱۴
گفتار اول: جرح داور در صورت نصب داور توسط دادگاه.....	۳۱۵
گفتار دوم: جرح داور در صورت نصب داور توسط شخص ثالث یا طرفین اختلاف.....	۳۱۷
مبحث دوم: جرح داور در صور مختلف نصب داور در داوری داخلی.....	۳۱۹
مبحث سوم: جرح داور در صور مختلف نصب داور در داوری بینالمللی.....	۳۱۹
مبحث چهارم: آیین جرح داور.....	۳۲۰
گفتار اول: مطالعه داوری داخلی.....	۳۲۱
گفتار دوم: مطالعه داوری بینالمللی.....	۳۲۲
مبحث پنجم: جرح داور در صورت حدوث موجبات رد داور در جریان داوری.....	۳۲۸
گفتار اول: مطالعه داوری داخلی.....	۳۲۸
گفتار دوم: مطالعه داوری بینالمللی.....	۳۲۹
فصل دوم: ختم عملکرد داور در اثناء رسیدگی.....	۳۳۱
مبحث اول: جایگزینی ناشی عزل داور.....	۳۳۱
گفتار اول: عزل داور توسط دادگاه.....	۳۳۲
گفتار دوم: عزل داور توسط شخص ثالث.....	۳۳۳
گفتار سوم: عزل داور توسط طرفین.....	۳۳۳
مبحث دوم: جایگزینی ناشی از انتفاء داوری داور.....	۳۳۵
گفتار اول: انتفاء داوری در داوری داخلی.....	۳۳۵
گفتار دوم: انتفاء داوری در داوری بینالمللی.....	۳۴۲

فهرست ۱۳

فصل سوم: تاثیر نصب داور بر بطلان رأی داور.....	۳۴۶
مبحث اول: مفهوم بطلان رأی داور.....	۳۴۶
گفتار اول: جهات اختلاف نظر در خصوص مفهوم بطلان رأی داور.....	۳۴۶
گفتار دوم: نظرات مختلف در خصوص بطلان رأی داور در داوری داخلی.....	۳۴۹
گفتار سوم: بطلان رأی داور در داوری بین‌المللی.....	۳۵۸
بند اول: ابطال‌پذیری رأی داور.....	۳۶۱
بند دوم: بطلان مطلق رأی داور.....	۳۶۲
مبحث دوم: بررسی تاثیر نصب داور نسبت به بطلان رأی داور.....	۳۶۳
گفتار اول: مطالعه داوری داخلی.....	۳۶۴
گفتار دوم: مطالعه داوری بین‌المللی.....	۳۶۴
مبحث سوم: نصب داور پس از ابطال رأی داور.....	۳۶۵
گفتار اول: داوری پسادادرسی.....	۳۶۶
گفتار دوم: داوری پیشادادرسی.....	۳۶۸
نتیجه و پیشنهادات.....	۳۷۳
فهرست منابع و مأخذ.....	۳۹۳
منابع فارسی	۳۹۳
منابع انگلیسی	۳۹۹